

Lorategiak birpentsatu, lurra zaindu

- Sekuentzia honetan, egungo lorategien erabilerari eta mantentze-ohiturei buruz hausnartuko dugu ikus-entzunezko baten bitartez, ingurumenaren, ekonomia jasagarriaren eta bioaniztasunaren ikuspegitik.
- Gaiarekin eta bideoarekin lotutako lexikoa ikasiko duzu, ulermena landu, eta lorategi baten diseinua aurkeztuko duzu.

ChatGPT

Ikusi aurretik

BAKARKA

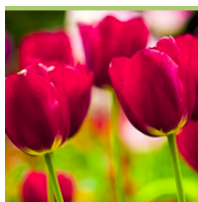
1. Ezagutzen al dituzu landare hauek?

Bideoa ikusi aurretik, identifikatu eta sailkatu landareok, tamainaren arabera; kokatu bakoitza hurrengo orriko multzoetako baten.

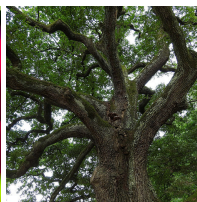
1.

2.

3.

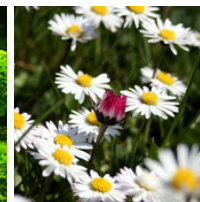
4.

5.

6.

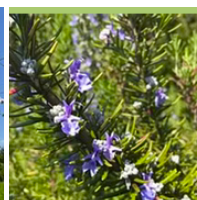
7.

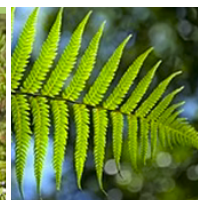
8.

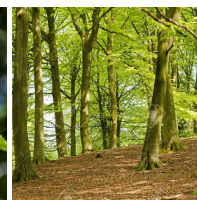
9.

10.

11.

12.

- A. BITXILOREA
- B. IRATZEA/GAROA
- C. HARITZA
- D. ERROMEROA

- E. IDI-BIHOTZA
- F. ELORRI BELTZA
- G. GEREZIONDOA
- H. GOROLDIOA

- I. IZPILIKUA
- J. PAGOA
- K. GOROSTIA
- L. GARIA

ZUHAITZAK

ZUHAIXKAK

LANDARE edo BELARKIAK
garia

Ariketa zuzentzeko, alderatu zure erantzunak ikaskide batekin, eta saiatu sailkapena adosten. Erantzun zuzenak 8. orrialdean daude.

Komentatu talde txikietan ondoko galderak.

TALDEAN

- Gustatzen al zaizu loreak eta landareak zaintzea?
- Ba al duzu lorategirik?
- Ba al dakizu nola zaindu?
- Zuen herrian ba al dago lorategirik? Nolakoak dira?
- Zein da lorategien funtzio nagusia zure inguruan?

Ikusi beharko zenuke
zein lore ederrak
ditudan etxeko balkoian!

Partekatu erantzunak talde handian.

2. Lexiko interesgarria ikasiko dugu

BAKARKA

Bideoan agertuko diren hitz eta egitura batzuk ikasteko edo gogoratzeko, osatu esaldiak.

0. Futbol-zelaia dirudi *soropil* horrek.
1. Zinemara astero joateko ohitura daukat, _____ joaten naiz.
2. Loreak ateratzen diren garaia _____ esaten zaio.
3. Animaliak _____ etan gordetzen dira babesteko.
4. Ez dago dirurik; beraz, gastuak _____ behar ditugu.
5. Zerbaitetarako on den ondorio edo emaitza _____ da.
6. _____ balio handiko gauza da.

maiz
ezkutaleku
onura
soropil
altxorra
murritz
loraldia

Erantzun zuzenak 8. orrialdean daude.

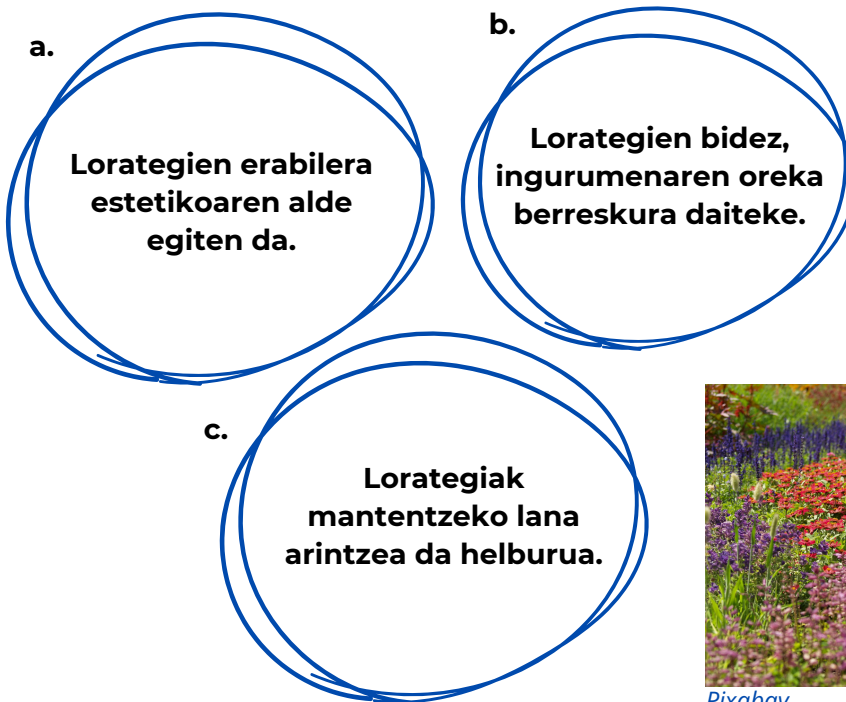
Ikusi bitartean

3. Ideia nagusiaren bila

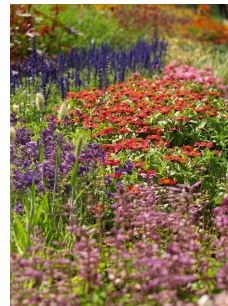

Ikusi arretaz ETBko erreportaje laburra, eta aukeratu ideia nagusia hauen artean.

BAKARKA

<https://labur.eus/trefel7i>

Pixabay

4. Zer kontatu digute adituek?

Ikusi bideoa berriro. Ondoren, irakurri esaldi hauek eta egokitu taulan dagokionari.

BAKARKA

1. Hogei espezie baino gehiago zenbatu dituzte Donostiako lorategietan.
2. Belarra luzatzen denean, loraldiak agertzen dira, ezkutalekuak daude...
3. Belarrak luzatzen direnean onurak ekosistemarentzat zoragarriak dira.
4. Naturari bide emateko modua da, ziklo osoa egiteko.
5. Espazio naturalen kudeaketa-mota horrek teknikoki onura asko ditu.
6. Lorategiaren erabilera aisialdirako bada, egin daiteke mantentze-lan intentsiboa.
7. Belarra hazten uztea natura erakusteko, gastuak murrizteko, bioaniztasuna sortzeko eta aterpe klimatikoak osatzeko balia dezakegu.
8. Hirian altxor handiak daude lorategietan.
9. Soropilek behar dituzte maiz egiten diren mozketak.

ADITUA

ZER ESAN DU?

Iñigo Segurola Paisajista	
Mikel Baztan Agoizko Udaleko ingurumen aholkularia	
Mikel Oreiza Atarrabiako alkatea	
Mikel Aranzabal Donostiaiko Oihartzarburua	

Ariketak zuzentzeko, alderatu zure erantzunak ikaskide batekin.
Erantzun zuzenak 8. orrialdean daude.

5. Aurrera egiten dugun heinean...

BAKARKA

Erreparatu bideoan Iñigo Segurolak dioenari:

“Belar luze bat uzten dugun heinean, loraldiak agertzen dira, ezkutalekuak daude, eta ekosistema itxi egiten da”.

Zer adierazten du -n heinean egiturak? Azaldu labur, eta jarri hiru adibide.

Alderatu erantzunak ikaskide batekin. Ondoren, partekatu talde handian.

-(e)N HEINEAN / -(e)N NEURRIAN

Bi egitura hauek baliokideak dira, eta maila edo neurria adierazten duten moduzko perpausak egiteko erabiltzen dira.

Beti aditz jokatuarekin doaz, eta **-(e)n** atzizkia erantsi behar zaie.

Ekintza bat beste batekiko proportzioan gertatzen dela adierazteko erabiltzen dira (ekintza nola gertatu den adierazteko, bereziki).

- Ahal izan dugun **neurrian** (heinean) lagundu diegu.
- Hemen, lan egiten duzun **neurrian** (heinean) ordaintzen dizute.

Ikusi ondoren

BAKARKA

6. Praktikatzen dugun heinean ikasiko dugu

Itzuli ondoko esaldiak, ikasi duzun egitura praktikatzeke.

0. En la medida en que practiquemos, aprenderemos.
Praktikatzen dugun heinean ikasiko dugu.
1. A medida que se vayan terminando, compraremos nuevos.

2. Según se vayan agotando las camisetas, imprimiremos más.

3. A medida que crece el paro, crece la disconformidad.

4. A medida que pasan los años, cambian algunas ideas.

5. En la medida en que se investiga, se descubren cosas nuevas.

6. Se cobra en la medida en que se trabaja.

Ariketa zuzentzeko, alderatu zure erantzunak ikaskide batekin, eta saiatu horiek adosten. Erantzun zuzenak 8. orrialdean daude.

TALDEAN

7. Lorategi jasangarriago bat diseinatu

Orain, talde txikietan, bideoan jorratutako ideiak erabilita, lorategi publiko edo komunitario baten diseinua prestatuko duzue, idatziz. Hemen duzue jarraitu beharreko gidoia.

EGOERA

Zuen herriko edo auzoko parke edo lorategi publiko bat berritzeko ardura duzue. Ekosistemaren oreka, bioaniztasuna eta herritarren ongizatea kontuan hartuta diseinatu behar duzue lorategi berria.

Adostu lorategiaren funtzio nagusiak: estetikoa, aisialdia, lasaitasuna, jolasa, naturaren kontserbazioa...

Nola lortuko dituzue funtzio nagusi horiek?

Erabaki zer landare-mota erabiliko dituzuen eta zergatik (belar luzeak, lore autoktonoak, zuhaitzak, zuhaixkak...).

Zein mantentze-lan aplikatuko duzue? Zergatik? Nola?

Zein onura ekarriko di(zki)e zuen diseinuak ingurumenari eta herritarrei?

Kartel, irudi edo plano txiki bat egin dezakezue.

Erabili sekuentzian ikasitako lexikoa.

Erabili hizkuntza-eduki hauek: baldintza, iritziak adierazteko egiturak, moduzkoak *(-e)n heinean/neurrian)*.

LORATEGIAREN IZENA:

ZERTARAKO:

GURE LANDAREDIA:

MANTENTZE-LANAK:

LORATEGIAREN ONURAK:

Aurkeztu talde handian, eta komentatu zein izan den lorategirik jasangarriena, politena, originalena... baita aurkezpenik txukunena ere.

Bukatutakoan, talde handian, erantzun galdera hauei, sekuentziaren gaiaren inguruko iritziak plazaratzeko.

- Hiriko lorategiek aisialdirako espazioak izan behar dute ala bioaniztasunerako?
- Ba al dago bioaniztasunaren eta estetika zainduaren arteko orekarik?

ERANTZUNAK

1. Ezagutzen al dituzu landare hauek?

1- L; 2- E; 3- C; 4- K; 5- H; 6- A; 7- I; 8- G; 9- D; 10- B; 11- J; 12- F.

ZUHAITZAK: haritza, pagoa, gereziandoa.

ZUHAIXKAK: erromeroa, gorostia, elorri beltza.

LANDARE EDO BELARKIAK: garia, goroldioa, iratzea/garoa, izpilikua, idi-bihotza, bitxilorea.

2. Lexiko interesgarria ikasiko dugu

0- soropil; 1- maiz; 2- loraldia; 3- ezkutaleku; 4- murriztu; 5- onura; 6- altxorra.

3. Ideia nagusiaren bila

b.

4. Zer kontatu digute adituek?

Iñigo Segurola, paisajista: 2, 3, 9.

Mikel Baztan, Agoizko Udaleko ingurumen aholkularia: 6, 7.

Mikel Oteiza, Atarrabiako alkatea: 4, 5.

Mikel Aranzabal, Donostiako Ophrys taldekoa: 1, 8.

6. Praktikatzen dugun heinean ikasiko dugu

1. Bukatzen diren neurrian/heinean erosiko ditugu berriak.
2. Kamisetak agortzen diren neurrian/heinean inprimatuko ditugu gehiago.
3. Langabezia handitzen den neurrian/heinean ugaritzen da desadostasuna.
4. Urteak pasatzen diren heinean/neurrian aldatzen dira zenbait ideia.
5. Ikertzen den heinean/neurrian aurkitzen dira gauza berriak.
6. Lan egiten den heinean/neurrian kobratzen da.

HIZTEGI LAGUNGARRIA

Soropil. Belar motz-motza eta oso zaindua duen eremua, futbol-zelaietakoa bezalakoa.

Loraldi. Landareek loreak ateratzeko une bakoitza.

Gastuak murriztu. Diru gutxiago gastatu. Aurreztu.

Onura asko izan. On egiten duela, hobetu egiten duela.

Kudeaketa. Erakunde batek egiten dituen eginkizunen antolaketa.

TRANSKRIPZIOA

Iñigo Seguro. Gaur egun, gero eta gehiago ikusten ari da hori: ba, belarra, soropila, belar-multzo... ondo mantendutako soropil horiek behar izaten dituzte maiz egiten diren mozketak. Eta gero eta gehiago gertatzen ari da, ba, hirietako soropil horiek ari direla, nolabait, zelai bilakatzen, ez? Mozketa-aldi gutxiagorekin, belarrak luzatzen dira. Onurak ekosistemarentzat dira zoragarriak. Kontuan eduki soropil batean, belar moztu batean, apenas ez dagoela bizirik. Belar luze bat uzten dugun heinean, loraldiak agertzen dira, ezkutalekuak daude, eta ekosistema itxi egiten da.

Mikel Baztan. Erabilpena baldin bada aisialdirako, jolasteko, noski. Edo justu herri baten erdian, bueno, ba, egin dezakezu mantenimendu (mantentze-lan) intentsibo bat. Baina beste zonaldeetan (eremuetan) birpentsatu behar dugu, zeren batzuetan baditugu mota interesgarriak eta inportanteak biologikoki, baina baita ere, *joe*, gure natura(leza), gure ingurumena, gure lorategietan erakutsi ahal dugu, eta baita ere gastuak murriztu, bioaniztasuna sortu, ba, aterpe klimatikoak ere osatu... Orduan, badaude aukera asko gure lorategiak birpentsatzeko eta birmantentzeko.

Mikel Oteiza. Hemen ikusi dugu, pues (ba) bueno, pues, teknikoki ere oso... onura asko dituela, pues hori, nolabait, gune berdeen eta espazio naturalen kudeaketa-mota hau (honek), ezta? Eta, azken finean da, pues, natura hurbiltzea, natura erakustea nola (nolakoa) den, eta naturari ere, pues, bide ematea, pues, bere ziklo osoa egiteko.

Mikel Aranzabal. Erakutsi nahi dugu (diogu) jendeari, ba, zer dagoen hemen hirian, eta oso jende gutxik zekien hemen horrelako altxorra egongo zenik. Ez dakigu nola, baina etorri dira. 20 baino gehiago espezie zenbatu dugu (20 espezie baino gehiago zenbatu ditugu), eta, bueno, eta bat baino gehiago oso berezia(k).